

Baš Bangladeš, a

U novosadskom romskom naselju ilustrativnog imena ima 63 školarca. Deo je na odsustvu, u azilu, a 47 dece ide u školu "Dositej Obradović". Mnogi je ne okončaju zato što ne savladaju gradivo. Da bi se to promenilo volonteri i volonterke iz Udruženja romskih studenata Novog Sada dečici u Bangladešu pomažu u učenju

Zabeležila: **Jelka Jovanović**, Foto: **Miroslav Bata Petrović**

Pre četiri godine na Sebastijana G. naleteo je automobil. Dečak je išao u školu, prelazio put i prilazio parkiranom autobusu. Pokosio ga je automobil. U trećem razredu osnovne škole ostao je invalid. Teška nesreća, ali o njoj ništa nećete doznati pretragom na Internetu – za globalnu mrežu Sebastijan ne postoji. Iako je, na sreću, živ.

Sebastijan G. je iz Bangladeša, romskog naselja smeštenog kilometar levo od magistralnog puta Novi Sad – Rumenska. Na samo osam kilometara od centra Novog Sada.

Ime sve govori.

Pre više decenija naselje je niklo kao privremeni dom Roma iz Futoga čiju je mahalalu progutao požar. Tada su privremeno doseljeni na bivšu farmu Centar. I ostali su tu. Sa izuzetkom nekoliko zidanih kuća, stotinjak porodica i danas živi kao da će se koliko sutra negde trajno preseliti. Mada, od 2009, kada im je posle mnogo godina u

mrklom mraku stigla struja, sve je manje izgleda za to. Doduše, kao i iz drugih mahala, mnogi na nekoliko meseci, godinu-dve, pa i duže ako može, odlaze u zemlje Evropske unije u potrazi za azilom. Ili privremenim predahom, razdobljem kad neće morati da brinu

kako da prežive.

MNOGO DECE: U naselju nema mnogo porodica, tek nekoliko desetina, koliko tačno ne zna se jer nikada nisu sve na okupu, a i nemaju svi lična dokumenta. Ali, ako je za utehu, ima mnogo dece.

Program zdravlja i stipendije

Fondacije za otvoreno društvo Srbije i Mađarske u okviru Programa javnog zdravlja u saradnji sa Stipendijskim programom Romskog obrazovnog fonda već pet godina realizuju Program stipendiranja obrazovanja Roma/kinja u oblasti zdravlja (Roma Health Scholarship Program – RHSP). Kroz program je dodeljeno 254 stipendije u različitim oblastima zdravstva.

Ovaj stipendijski program sprovodi se, osim u Srbiji, u Rumuniji, Bugarskoj i Makedoniji i namenjen je učenicima/cama i studentima/kinjama medicinskih škola, akreditovanih visokih škola i fakulteta u oblasti zdravlja i, pored podrške mladima u procesu školovanja/studiranja u vidu stipendija, obezbeđuje i program za jačanje kompetencija za delovanje na unapređivanju zdravlja romske zajednice.

Program ima četiri komponente koje će sprovoditi partnerske organizacije/institucije: Selekciju i dodelu stipendija kandidatima/kinjama koji su upisani u srednje škole, visoke škole i fakultete u oblasti medicine, farmacije, stomatologije obavlja REF; Medijsku kampanju programa, distribuciju informacija o mogućnosti konkurisanja, obimu i uspehu programa široj javnosti, nadležnim vlastima i potencijalnim korisnicima/cama osmišljava i sprovodi Medija centar iz Beograda; Izbor stručnjaka koji mogu biti mentori/ke korisnicima/cama i koji bi korisnike/ce vodili i pružali im pomoć u akademskom i profesionalnom smislu, što bi doprinelo povećanju broja mladih Roma i Romkinja u medicinskim strukama, a time i poboljšanju pristupa zdravstvenim uslugama celokupnoj romskoj zajednici, organizovaće Škola javnog zdravlja i zdravstvenog menadžmenta pri Medicinskom fakultetu u Beogradu.

a u Novom Sadu

Iako je naša malena ekipa stigla jednog petka početkom aprila, dok su se još zima i proleće borili za prevlast, a britki severac nosio sve pred sobom, mnoga su dečica bila "na vazduhu". Zajapureni dečaci raznih uzrasta vrzmali su se oko starijih koji su bili zabavljeni svojim jadom, uglavnom poslom sa pakovanjem sekundarnih sirovina. Bangladeš, naravno, živi od sakupljanja sekundarnih sirovina, pa se i samo naselje s vremena na vreme pretvori u pravu deponiju.

Deca koja nisu morala da pomažu – ili odmažu – starijima, virkala su, ma šta virkala, lupkala i lupala na prozor i vrata jednog od četiri narandžasta kontejnera u kojem su dve volonterke studentkinje podučavale desetak mališana, mahom devojčica. Na meniju ove pomoćne škole je sve, počev od školskog bontona i praćenja nastave, mirnog sedenja, pa do matematike i biologije; ipak, mlađima je najvažnija pomoć u savladavanju slova, pisanju i čitanju, a starijima u komplikovanom gradivu. "Čelija je osnovna jedinica građe...", diktira učiteljica, koja izgleda kao samo malo starija sestra okupljenih devojčica i dečaka.

Iako je Bangladeš baš Bangladeš, naša slika propasti i jada, iz ovog naselja jesenas je 63 dece upisano u novosadsku školu "Dositej Obradović".

"Sada u školu ide 47, ostali su u azilu sa roditeljima ili su se odselili

u međuvremenu", kaže naš nezvanični domaćin Miroslav Nikolić iz Udruženja romskih studenata koje već godinama organizuje akcije pomoći svojim sunarodnicima: "Najveći problem je osipanje dece iz škole, a najveći rizik osipanja su petaci. Deca prođu prva četiri razreda, a kad stignu do petog ne znaju da čitaju".

I, naravno, ne mogu da savladaju sve komplikovanije gradivo, pa prosto napuštaju školu i prelaze na decenijske zanate svojih roditelja, neka na ulicu, neka na deponije...

Suočeni s tim, novosadski studenti Romi organizuju pomoćnu

▲
Ugledaju se na učiteljicu: Tamara (levo) sa devojčicama iz Bangladeša

▼
Zajedno uče i u pomoćnoj školi

nastavu u Bangladešu za sve one koji su voljni da uče. Pre učionice-kontejnera porodica Ahmetović im je u svojoj kući ustupala prostoriju za rad. Njihova predusretljivost nikoga ne treba da čudi, jer u ovoj neobičnoj romskoj porodici sa šestoro dece – petoro starijih ide u školu, a najmlađi u vrtić.

PUT RIZIKA: E, ali pre pomoćne škole valja znati kako dečaci i devojčice iz Bangladeša uopšte stižu do "Dositeja Obradovića"? Verovali ili ne, svaki odlazak u školu za njih je pravi rizik, prilično zahtevna i opasna avantura. Valja im prvo preći kilometar pešice do prve autobuske stanice na onom magistralnom putu. Iako deluje kao sitnica, to uopšte nije lako, posebno zimi kad vetar briše sve kroz ravnice, a na leđima su teški rančevi. Studentkinja farmacije i jedna od volonterki URS Danijela Dimić kaže da u to vreme mnogi i ne idu u školu: "Nemaju obuču."

One koji su opremljeni usput vrebaju i druge nevolje, jer se na pogodnim mestima usput sakupljaju besposličari, uživaoci droga i svakovrsnih poroka.

Kad stignu može ih zadesiti – nova tura pešačenja.

“Autobus često neće da stane ili neće da primi decu. Izbace ih iz autobusa ako nemaju kartu”, kaže Senada Ahmetović (29), majka pominjane šestoro dece: “Sve bi bilo mnogo lakše kada bi nam obezbedili autobus ili minibus za decu ili produžili autobusku liniju do Bangladeša, kao što je davno obećano.”

I delom ispunjeno, pošto na samom ulazu u naselje stoji obeleženo autobusko stajalište. Samo, linija nikada nije stigla do njih, a veliko je pitanje da li će ikada doći.

“Najgore je zimi kad rano pada mrak, strepimo hoće li se deca vratiti živa i zdrava. Kao na iglama smo dok ne stignu. Čuli ste da je jedno dete stradalo”, objašnjava Senada Ahmetović: “Sve smo pokušali. Ako se problem ne reši, skupićemo se i dogovoriti šta ćemo da radimo. Nećemo slati decu u školu, pa šta bude, ovako više ne može.”

U samoj školi i ima i nema problema. Deca su prilično stidljiva pred strancima i nerado govore o školskim mukama, pa ipak jasno je iz usputnih reči i razgovora sa starijima da ih ostala deca zadirkuju, kinje, a povremeno maltretiraju, posebno sedmci i osmaci. Bez izgleda da se stanje skoro promeni, uprkos trudu posebno pedagoga.

UČITELJICE I DECA: U školici-kontejneru u samom Bangladešu,

naravno, nema tih problema. Tu su svi isti i najvažnije ih je naučiti da se u školu mora, ne zbog drugih, nego zbog njih samih. Potom, da u školi važe određena pravila ponašanja na času, odmora. I da se mora učiti.

“Posebno u početku bili smo više usmereni na njihovu redovnost u školi i ponašanje nego na sam uspeh, ali sada se to promenilo, povećala se redovnost i možemo da se posvetimo njihovim ocenama”, kaže Tamara i dodaje: “Suština je što sami roditelji ne razumeju zašto je važno da njihova deca idu u školu, pa planiramo ra-

dionice s njima, da im ukažemo na značaj obrazovanja.”

Studenti-volonteri svoje male štíćenike uče svemu, od pranja ruku i urednog pozdravljanja, do komplikovanih životnih veština, što podrazumeva i humanost na delu. Svako dete obrađuju poklonima – pa su za Novu godinu i Uskrs organizovali prikupljanje sitnica za paketiće. Takođe, organizuju i prikupljanje odeće i obuće i, kažu, dobar je odziv svih kolega na Univerzitetu.

Ipak, škola je u prvom planu. Prvo osnovna, pa dalje. Deca koja slušaju Tamaru, Danijelu, Miroslava, Jasminu... znaju i šta će biti kad odrastu. Kristina ide u peti razred, ima tri brata i sestru, majka je domaćica, a “tada ide da radi”. Kaže, voli da uči, možda će biti učiteljica, voli biologiju, pa možda kao Tamara poželi da bude lekarka, nije još sigurna. Marija (11) ima dva brata i dve sestre: “Biću frizerka.”

Monika ide u peti razred, ima četiri brata. Majka je domaćica, otac portir, kao i jedan od braće: “Najviše volim biologiju i biću medicinska sestra kad budem velika i udam se”. Želi da pomaže deci.

Janoš ide u drugi razred, navija za Zvezdu, voli kikboks. Dobro mu ide matematika, ali biće, već zna, frizer. Eva, koja ima isto prezime kao poznata glumica Ras, bez razmišljanja kaže: “Ja ću biti učiteljica.” Ima dva brata i sestru. **✚**

Danijela i Tamara

Novosađanka Danijela Dimić studira farmaciju, a Tamara Ahmetović medicinu. Obe su članice Udruženja romskih studenata. Važan je podatak da su obe bile u programu RHS, stipendiranja Roma i Romkinja u oblasti zdravlja. I, za ovu priču više nego ilustrativno, njihove porodice ih podstiču u školovanju.

“Moja majka radi u vrtiću, otac je autoprevoznik. Imam sestru koja je na doktorskim studijama u Turskoj. Naši roditelji su oduvek insistirali na školovanju”, kaže Danijela i dodaje da joj je stipendija bila dragocena, pošto su njene studije skupe.

Tamari je malo teže, jer je iz Krupnja, a u Novom Sadu studira. Slično kao i Danijeli, njeni roditelji rade i podstiču je da završi fakultet. Stipendija je i njoj mnogo pomogla.

Tamara, Danijela, Miroslav i njihove kolege i kolegice iz Udruženja romskih studenata priliku da sopstveni život promene nisu shvatili olako. Zato i pomažu mladima od sebe.